

TRIAL
International

Vodič

**za medijsko izvještavanje
o ratnom seksualnom
i rodno zasnovanom
nasilju**

Ovaj materijal se potpuno finansira od strane Švedske agencije za međunarodni razvoj (Sida) i organizacije Kvinna till Kvinna. Sida i Kvinna till Kvinna ne moraju se slagati sa iznešenim mišljenjima. Autor je odgovoran za sadržaj.

Izdavač | TRIAL International, 2023.

Za TRIAL International pripremili | Džana Brkanić, Haris Rovčanin i Radmila Žigić

Grafički dizajn | Šejla Bratić

Štampa | CPU

SADRŽAJ

UVOD	4	01. poglavlje	ŠTETNE PRAKSE U MEDIJSKOM IZVJEŠTAVANJU I KAKO IH IZBJEĆI	7
METODOLOGIJA IZRADE	5	02. poglavlje	SMJERNICE ZA PROFESIONALNO I RODNO ODGOVORNO IZVJEŠTAVANJE	10
		03. poglavlje	ODNOS PREMA SAGOVORNICIMA	11
		04. poglavlje	KAKO IZBJEĆI STEREOTIPE O SEKSUALNOM NASILJU I SILOVANJU	12
		05. poglavlje	DODATAK: MITOVI I ISTINE O SILOVANJU	14

UVOD

Izvjestavanje o žrtvama ratnih zločina, uključujući i žrtve ratnog seksualnog, ali i rodno zasnovanog nasilja predstavlja jednu od najkompleksnijih vrsta novinarskog izvještavanja. U medijima ove teme najčešće vidimo kroz prizmu izvještavanja o fenomenu nasilja nad ženama, ali to ne znači da muškarci ne mogu biti žrtve rodno zasnovanog nasilja, već da u društvima nejednakosti objektivnost u medijskom izvještavanju često znači podržavati i obnavljati *nejednako* kao dominantni društveni princip a da toga nismo ni svjesni.

Kako je odlika dobrog novinara i novinarske odgovornosti podrška onima koji imaju manje moći u društvu, ovaj vodič bi trebao da pomogne da se u formalno strukturiranim i objektivnim procesima, kakvim se sudski procesi definiraju, „čita“ nejednakost. Stoga *Vodič za medijsko izvještavanje o ratnom i rodno zasnovanom nasilju* daje kratke smjernice kako izoštriti novinarsko zapažanje i izbjeći zamke društvenih predrasuda kojima se nejednakost prikriva te kako medijsko izvještavanje, pored objektivnog, učiniti i rodno odgovornim.

Vodič je namijenjen da pomogne novinarima i novinarkama koji izvještavaju o ratnim zločinima, seksualnom nasilju i srodnim krivičnim djelima, poput femicida, te drugim formama rodno zasnovanog nasilja, ili pak neovlaštenom objavljivanju ili dijeljenju intimnih snimaka, čemu svakodnevno svjedočimo. Korpus ovih krivičnih djela odabran je jer se rijetko prijavljuju i jer su žrtve ovih zločina izrazito ranjive i često izložene osudi javnosti. Svojim izvještavanjem možemo ih zaštititi i spriječiti da budu ponovo viktimizirane.

METODOLOGIJA IZRADE

Vodič je nastao kao rezultat razmjene iskustava novinara iz Bosne i Hercegovine koji o ratnim zločinima, silovanju, seksualnom nasilju i rodno zasnovanom nasilju izvještavaju iz sudnica i izvan njih, a u saradnji sa organizacijom TRIAL International.

Na radionicama koje je organizovao ured TRIAL Internationala u Bosni i Hercegovini u saradnji s novinarima i urednicima Balkanske istraživačke mreže Bosne i Hercegovine (BIRN BiH) ukazano je na niz medijskih propusta u izvještavanju o žrtvama ratnog seksualnog nasilja i srodnih krivičnih djela rodno zasnovanog nasilja. Ovi propusti primarno uključuju neadekvatne termine u naslovima i tekstovima kojima se nazivaju preživjeli/žrtve¹ i opisuju događaji, te na taj način nanose štetu oštećenima, ugrožavaju njihovu sigurnost i doprinose stigmatizaciji.

Učesnici i učesnice s višegodišnjim novinarskim iskustvom su tokom dvije jednodnevne radionice podijelili stavove da, nažalost, u medijskom prostoru uviđaju različite prakse predstavljanja istih događaja, selektivno i površno izvještavanje, negiranje sudski utvrđenih činjenica i presuda, kao i tekstove u kojima se dozvoljava vrijeđanje drugih i drugačijih, ili one u kojima se šire dezinformacije. Dezinformacije uključuju opise događaja iz ratnih sukoba koji ne odgovaraju zaključcima sudskih vijeća u mnogim presudama, ali nerijetko i informacije o počiniocima ili žrtvama koje nisu tačne te koje ne dolaze od relevantnih izvora.

¹ Ovaj priručnik naizmjenično koristi termin 'žrtve' i 'preživjeli' u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima. Korištenje bilo kojeg od prethodno pomenutih termina nema umanjujući, degradirajući ili minimizirajući karakter.

Iako je diskutovano o lepezi različitih krivičnih djela, učesnici i učesnice su razmijenili najbolje prakse i ponudili konkretna rješenja novinarima i novinarkama, istraživačicama i istraživačima u izvještavanju o ratnim zločinima, seksualnom nasilju i krivičnim djelima poput femicida, rodno zasnovanog nasilju i neovlaštenog objavljivanja ili dijeljenja intimnih snimaka.

Iznesena rješenja odredila su sadržaj *Vodiča*, koji donosi preporuke koje mogu pomoći da izbjegnemo moguće negativne posljedice našeg rada, kao što bi bilo ugrožavanje života ili privatnosti, kako da se na najprofesionalniji način odnosimo prema sagovornicima koji su preživjeli traumatično iskustvo, i na kraju, kako da pravdu učinimo rodno odgovornom. Ili, ako vjerujemo da je pravda rodno neutralna, da ponekad postavimo pitanje – *da li neutralnost uvijek predstavlja pravdu?!*

Izvještavanje o krivičnim djelima ratnog seksualnog i rodno zasnovanog nasilja veoma je značajno preživjelima/žrtvama, jer su mediji ti koji nerijetko budu jedina mogućnost da se čuje njihov glas i sazna istina. Osvještavanjem javnosti o ovim temama medijske kuće doprinose izgradnji boljeg društva i doprinose pravičnosti i generalnoj prevenciji, što je u samoj biti sudskog procesa. Medijsko izvještavanje o suđenjima za ratne zločine i zločine rodno zasnovanog nasilja, ako je svjesno i na žrtve orijentirano, može da ohrabri građane i građanke u njihovom angažmanu da svoje zajednice transformiraju u bolje mjesto za život.

01. ŠTETNE PRAKSE U MEDIJSKOM IZVJEŠTAVANJU I KAKO IH IZBJEĆI

Tokom diskusije mapirane su štetne prakse koje se pojavljuju u sudnicama, a koje je važno da novinari i novinarke izbjegavaju u medijskom izvještavanju.²

1. STIGMATIZACIJA PREŽIVJELIH

Redovna pojava u sudnicama je reprodukcija mitova o krivnji i sramu koji se tokom procesa s počinitelja preusmjeravaju na žrtve vještom manipulacijom činjenicama koju provodi odbrana, što može dovesti do njihove dodatne stigmatizacije.

VAŽNO JE ZNATI:

Stigmatizacija podrazumijeva negativne, rodno motivirane stereotipe koji dovode do marginalizacije preživjelih, a stavovi na koje posebno treba obratiti pažnju jesu:

- *Promiskuitet*: Insistiranje na promiskuitetnom ponašanju žrtve ili njenom intimnom životu u predmetima ratnih zločina najčešće se uočavaju na ročištima u pitanjima odbrane o intimnim odnosima prije ili poslije čina nasilja.
- Sudije trebaju intervenirati dosljedno i u skladu sa zakonom, zaustaviti navode odbrane u takvim slučajevima, a novinari i novinarke koji prate ova ročišta trebaju zabilježiti da li su to učinili i izvijestiti javnost o tome. Važno je i da se u izvještaju izbjegne ponavljanje navoda odbrane, te da se samo zabilježi pokušaj diskreditacije svjedoka/žrtve nezakonitim iznošenjem ličnih podataka, na koji (ni)je reagovalo tužilaštvo ili sudsko vijeće. Može se, ako je bilo vidno i uočljivo, prikazati i stanje žrtve u trenutku ove vrste napada od strane odbrane optuženog.

Važno je znati da je prvi korak u osvještavanju javnosti nazivanje silovanja onim što jeste: ekstremni čin nasilja za koji žrtve nemaju nikakvu odgovornost.

² Ovaj Vodič se poziva na nalaze publikacije TRIAL International-a, „[Mitovi o silovanju na suđenjima za ratno seksualno nasilje-prebacivanje tereta sa preživjelih na počinitelje](#)“ iz 2017. godine

2. PRISTANAK ŽRTVE NA SEKSUALNI ODNOS

Poricanje i perpetuiranje silovanja u vezi između počinioca silovanja i žrtve koja je bila dobrovoljna i obostrana čest je argument odbrane. Ovo je posebno prisutno u slučajevima ratnog seksualnog nasilja, kada, uslijed protoka vremena, povrede na žrtvi nisu vidljive, a često nema ni medicinske dokumentacije iz tog perioda.

VAŽNO JE ZNATI DA:

Pitanja o pružanju otpora žrtve nisu relevantna. Ako ih spominjete u tekstu, ukažite na to šta je sudija naglasio u vezi sa tim i, ako to nije eksplicitno navedeno, napomenite da je ova vrsta pitanja nerelevantna za proces. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), kao i Međunarodni krivični sud za Ruandu (MKSJR) svojim presudama utvrdili su da silovanje uključuje situacije u kojima je davanje smislenog pristanka nemoguće.

3. KREDIBILITET ŽRTVE

Pitanja koja napadaju kredibilitet žrtve nisu relevantna kako za sud tako i za medijsko izvještavanje. Ona mogu uključivati, kako je već navedeno, pitanja o ranijem intimnom životu žrtava, pristanku žrtve i slično. Novinari/novinarke uočavaju da se krivica ponekad pokušava prebaciti s počinitelja na žrtvu, na ono što su žrtve mogle, trebale ili nisu učinile, a takvi stavovi mogu doprinijeti da se žrtva osjeća krivom.

Novinari također moraju znati da ne smiju presuđivati prije sudskog vijeća niti koristiti termine 'kriv je' ako presuda nije izrečena. Žrtve nemaju skriveni motiv da terete optužene, ali možda će na to ukazivati odbrana u pojedinim slučajevima.

Pitanja odbrane optuženih također je važno ispratiti kako bi izvještavanje bilo objektivno prikaz dešavanja u sudnici. Međutim, praćenje navoda odbrane ne znači da ih u izvještaju treba doslovno citirati. Ovo je poseban rizik na ročištima kada se pojavljuju samo svjedoci odbrane. Jedan od načina da se uspostavi balans je da se na kraju doda kratak *background* (pozadina) slučaja s pažljivim slaganjem činjenica konteksta, optužbe i prethodnog toka suđenja.

4. SRAM

Mjere zaštite svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka žrtve najčešće traže zbog sigurnosnih razloga, ali i zbog stida i srama uzrokovanih mitovima koji su duboko ukorijenjeni u patrijarhalnim sredinama.

Uvijek treba imati na umu da počinitelji, a ne žrtve, treba da se stide počinjenih zločina. Na to ukazujte u svom izvještavanju. Opažanje i bilježenje detalja o ponašanju učesnika u postupku je dozvoljen korpus činjenica u medijskom izvještaju, koristite ga u opisu atmosfere tokom suđenja jer može da ukaže na odnose moći u procesu i proizvede empatiju čitalaca koja je žrtvama potrebna.

5. SILOVANJE I SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE MUŠKARACA

Iako je prošlo gotovo 30 godina od završetka rata u Bosni i Hercegovini, silovanje i drugi oblici seksualnog zlostavljanja muškaraca je i dalje tabu tema. Tužiocima i sudijama su u ranije u praksi znali kvalifikovati ovakve zločine kao seksualno nasilje, a ne silovanje. Silovane muškarce prate razni vidovi stigme, poput toga da kao snažniji ne mogu biti silovani, da su prikriveni homoseksualci, ili da "gube svoju muškost" ako priznaju da su silovani, što je posljedica patrijarhalnih normi o muškosti i maskulinitetu.

Ako u svom izvještavanju imamo za cilj da izbjegnemo zamke transfera krivice i srama s počinioca na žrtvu i izvještavamo odgovorno i pravično, uvijek treba da nam je u svijesti sljedeće:

Iza svake činjenice koju objavimo stoje stvarne osobe koje imaju osjećanja, traume i živote prije i poslije nasilja i zločina. Naša je odgovornost da svojim izvještavanjem njihove živote ne učinimo težim.

02. SMJERNICE ZA PROFESIONALNO I RODNO ODGOVORNO IZVJEŠTAVANJE O RATNOM SEKSUALNOM I RODNO ZASNOVANOM NASILJU

Objektivnost, uravnoteženo izvještavanje i nepristrasnost osnova su svakog novinarskog žanra (žrtva je žrtva bez obzira na etničku, nacionalnu, vjersku ili drugu pripadnost i seksualnu orijentaciju).

Informacije koje objavljuju novinari moraju biti tačne i provjerene.

Za izvještavanje koristite pouzdane izvore kao što su izjave relevantnih institucija, zakone, dokumente, presude, izvještaje iz relevantnih izvora, statistike i slično.

Kontaktirajte više izvora i potkrijepite informaciju izjavama sagovornika/sagovornica koji su relevantni za temu o kojoj izvještavate. U odabiru sagovornika obratite pažnju na balans spolne strukture kada god je to moguće.

Za uravnoteženo izvještavanje važno je pružiti pravo na odgovor onima o kojima pišemo, poput osoba koje su na slobodi, a neko ih drugi od sagovornika sumnjiči u našem tekstu. Ako je riječ o osobi koja se nalazi na izdržavanju kazne, potrebno je navesti za šta je osuđena.

U izvještavanju o kriminalnim aktivnostima i suđenjima poštivati presumpciju nevinosti.

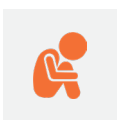

Sve ono što nije provjereno ili ostavlja dilemu ne treba biti dio teksta ili priloga.

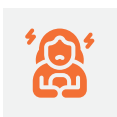
03. ODNOS PREMA SAGOVORNICIMA

Budite korektni i poštujujte sagovornike/sagovornice – objasnite im kakvu posljedicu po nju ili njega kao preživjele može imati javna objava, tražite potpis za dozvolu objave fotografije ili videa i budite posebno oprezni ako je riječ o svjedocima s mjerama zaštite ili pod prijetnjom.³ Ako osoba ne želi da se otkriva njen identitet, a nije pod zaštitom i punoljetna je, morate poštovati uslove pod kojima vam je dala izjavu.

Novinar/novinarka ne smije otkriti identitet djece koja su žrtve ili svjedoci u slučajevima seksualnog zlostavljanja. Djeca ne smiju biti dio vijesti i izvještaja bez saglasnosti roditelja ili staratelja.

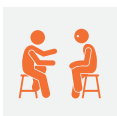
Vodite računa o retraumatizaciji i kako će se intervjuirana osoba osjećati nakon razgovora i na taj način formulirajte svoja pitanja. Ako imate pisani dokument o činu nasilja kojem je bila izložena, ne tražite da vam ponovo opisuje iste događaje.

Stvorite atmosferu sigurnu za intervjuiranje i budite spremni prekinuti intervju ako to sagovornik/sagovornica traži ili je zdravstveno ugrožen/a.

Ne insistirajte na odgovoru od žrtve/preživjele osobe ako nije u stanju da ga pruži.

Kad god imate priliku, uputite sagovornika/sagovornicu na institucije, ustanove i organizacije u zajednici koji mogu da mu/joj pruže psihološku podršku nakon razgovora o preživljenim traumama.

³ Svjedok pod prijetnjom je onaj svjedok čija je lična sigurnost ili sigurnost njegove porodice dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku kao rezultat prijetnji, zastrašivanja ili sličnih radnji koje su vezane za njegovo svjedočenje. Ugroženi svjedok je onaj svjedok koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatizovan okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo ili koji pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine izuzetno osjetljivim, odnosno dijete i maloljetnik.

04. KAKO IZBJEĆI STEREOTIPE O SEKSUALNOM NASILJU I SILOVANJU

Novinarstvo, kao i brojne druge profesije, koristi se klišeiziranim formama u prezentovanju stvarnosti koja novinarima i novinarkama osigurava brže pisanje i „kretanje“ u sigurnom prostoru. Tako na primjer svaki drugi tekst o femicidu sadrži najmanje jednom imenovanje žrtve „nesretnom“ ženom, a brutalni čin ubistva „porodičnom tragedijom“. Počinioci femicida najčešće su bili mirne i uzorne komšije, a, u cilju prikazivanja brutalnosti zločina, silovane djevojčice prije nasilnog čina „u zajednici su bile poznate kao mirne i tihe učenice...“ i sl. Ovi klišeji su medijska svakodnevica koje će se brojni reporteri/reporterke pridržavati cijeli radni vijek, ubijedeni da rade ispravno i na strani istine, nesvjesni štete koju nanose žrtvama i javnosti u cjelini jer reprodukuju stereotipe o rodnim ulogama i mitove o silovanju i drugim djelima rodno zasnovanog nasilja te, umjesto zaustavljanja, doprinose da nasilje ne prestane.

ZATO...

Ne koristite riječi i konstrukcije poput:

- UZNEMIRUJUĆI SNIMAK,
- KRVAVI PIR,
- ŠOKANTNA ISPOVIJEST,
- PREŽIVJELA MONSTRUOZAN ČIN,
- JEZIV SLUČAJ,
- STRAVIČNA ISPOVIJEST SILOVANOG MUŠKARCA i slične, jer svaki senzacionalizam relativizira traumatično iskustvo te dodatno potiče postojeću traumatizaciju kako žrtve tako i osoba iz njene bliske okoline.

Naslovi moraju biti atraktivni i zanimljivi da bi neko pročitao tekst, ali ne i po cijenu ugrožavanja nečije sigurnosti ili osjećanja.

Ne služite se pojmovima koji iskrivljuju značenje nasilja, već koristite tačan naziv krivičnog djela.

Poštujte dostojanstvo preživjelih na način da ne iznosite nepotrebne intimne detalje o zločinima kojima su bili izloženi.

U osiguravanju prava žrtava kontinuirano izvještavanje je važno, a njime također:

- Potičemo druge da prekinu šutnju i prijave nasilje
- Monitorišemo rad pravosuđa i ukazujemo na neefikasnost i/ili druge nedostatke
- Štitimo i zagovaramo prava preživjelih
- Borimo se protiv stereotipa, uključujući i rodne, dezinformacija i govora mržnje
- Edukujemo javnost i doprinosimo prevenciji rodno zasnovanog nasilja, femicida, ili drugih krivičnih djela

ZAPAMTITE DA JE...

Nasilje prema ženama tokom rata, kao i u miru, posljedica nejednake moći u društvu. U osnovi svakog čina nasilja su moć i kontrola koju provodi onaj koji siluje, onaj koji zlostavlja ženu ili je ubije zato što smatra da je ona njegovo vlasništvo i da na to ima pravo.

Međunarodne konvencije koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, kao i praksa Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu nasilje prema ženama definišu kao najrasprostranjeniji vid diskriminacije po osnovu spola koji onemogućava ženama da uživaju jednaka prava u društvu. Uzroci nasilja prema ženama mogu se tražiti ne samo na individualnom već i strukturalnom nivou. Zato sistem uvijek ima potrebu da ispituje koliko je sama žrtva doprinijela nasilju. Ako na suđenju za bilo koji oblik nasilja prema ženama, tokom rata ili danas, u izvještavanju zanemarite odnose moći počinioca i žrtve, i sami se pridružujete strukturi koja objektivnošću prikriva nejednakost. Nejednakost i nasilje su i dalje realnosti velikog broja žena u Bosni i Hercegovini, kao i žena širom svijeta. Istraživanja⁴ pokazuju da je gotovo svaka druga žena u Bosni i Hercegovini od petnaeste godine života doživjela neki oblik muškog nasilja.⁵

⁴ **Dobrobit i sigurnost žena**, Misija OEBS u BiH, 2019, OSCE: Istraživanje o nasilju nad ženama u Bosni i Hercegovini, https://www.osce.org/files/f/documents/e/1/439070_0.pdf, strana 7. Pristupljeno, 29. 11. 2023. godine

⁵ **Rasprostranjenost i karakteristike nasilja prema ženama u BiH**, Agencija za ravnopravnost polova u BiH, Sarajevo, 2013. godine, https://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2014/01/studija_prevalenca.pdf. Pristupljeno, 29. 11. 2023. godine

DODATAK:

05. MITOVI I ISTINE O SILOVANJU

Na globalnom nivou u društvu postoje određeni mitovi o silovanju, odnosno stavovi i vjerovanja koja su zapravo netačna, ali su vrlo raširena i prihvaćena među ljudima i služe za poricanje ili opravdavanje muške agresije prema ženama. Mitovi su pogrešna uvjerenja o silovanju, žrtvama silovanja i silovateljima. Mnogi od tih mitova i predrasuda dio su naše ličnosti, kao rezultat implicitnih predrasuda koje postaje u nama, a kojih nismo svjesni.

Sve to utiče na objektivnost prilikom razmatranja krivičnih djela silovanja počinjenih u ratu i danas, i ocjenu dokaza, pogotovo u slučaju kada nema vidljivih tragova na žrtvi ili počiniocu o izvršenom nasilju, kao i kada nema svjedoka. Dešava se da predstavnici pravosudne zajednice imaju neadekvatan stav o silovanju, preispitujući tačnost izjave žrtve. Sve to može uticati na žrtvu prilikom odlučivanja da prijavi ili ne prijavi silovanje. Očekivano ponašanje žrtve silovanja u zajednici u kojoj su mitovi i predrasude o silovanju izraženi jeste da ne prijavi silovanje jer je svjesna da će biti dodatno viktimizirana, ovaj put od društvene zajednice u kojoj živi.

U literaturi se kao najčešći mitovi vezani uz silovanje spominju:

Seksualno nasilje nije čest problem.

Ponekad je žrtva sama kriva za seksualno nasilje.

Većina silovanja događa se noću u mračnim i napuštenim ulicama.

Najčešće siluju nepoznati muškarci.

Ne postoji silovanje u braku.

Silovatelje je lako identificirati: to su nestabilne osobe koje je lako uočiti po izgledu i ponašanju.

Seksualno nasilje je impulsivan čin.

Ako žena nije ozbiljno fizički ozlijeđena, malo je vjerovatno da je bila silovana.

Silovanje je rezultat izuzetno jake seksualne želje koja se ne može kontrolisati.

Žene često lažno optužuju muškarca za silovanje.

Ako žena zaista želi, ona može spriječiti silovanje / seksualno nasilje.

Muškarci ne mogu biti žrtve seksualnog nasilja.

Činjenice koje osporavaju navedene mitove su sljedeće⁶:

1. Prema brojnim podacima, 25 do 30 posto žena u svijetu tokom života doživi seksualno nasilje. To što je većina slučajeva neprepoznata i neprijavljena ne znači da se nasilje ne dešava.

2. Za seksualno nasilje nikad nije kriva žrtva neovisno o stilu života i način ponašanja. **Niko ne želi biti silovan.**

3. Silovanje, kao i drugi oblici seksualnog nasilja događaju se u jednakom omjeru danju i noću. Više od 70 posto slučajeva događa se u domu žrtve ili njoj poznate osobe. Samo 9 posto prijavljenih silovanja događa se izvan kuće.

4. Najveći broj silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja počinjen je od poznate osobe. **U više od 80 posto slučajeva žene su silovane od muškarca kojeg poznaju i kojem vjeruju, od kojih 45 posto čine njihovi trenutni partneri.**

5. Žena u braku ne predstavlja vlasništvo muškarca s kojim je u bračnoj/ vanbračnoj zajednici. Svaka seksualna radnja protiv volje je seksualno zlostavljanje.

6. Ne postoji tipičan silovatelj. Silovatelji dolaze iz svih socioekonomskih klasa i rasnih i nacionalnih pripadnosti. Ne može ih se prepoznati po specifičnom načinu oblačenja ili ponašanja. Istraživanja pokazuju da samo dva posto muškaraca optuženih za silovanje / seksualno nasilje treba psihijatrijski tretman.

⁶ Kelly, L., (2008). Preživjeti seksualno nasilje, Ženska soba - Centar za seksualna prava, Zagreb. Mamula, M., (2005). Seksualno nasilje – teorija i praksa. [Ženska soba – Centar za seksualna prava](#), Zagreb.

7. U 70 posto slučajeva seksualno nasilje je planirano. Počinioci često koriste situacije u kojima je osoba ugrožena/ranjiva i samim tim manje sposobna za odbranu.

8. U skoro 90 posto slučajeva silovanja uključena je prijetnja po život žrtve ili njoj bliske osobe, a u 50 posto slučajeva uključena je prijetnja oružjem. Osim blokade izazvane strahom, kod dijela žrtava prisutno je prividno popuštanje kako bi smanjile rizik od povrede ili težinu povrede.

9. Prisiljavanje nekog na seksualnu aktivnost protiv volje osobe čin je nasilja i agresije. Možda su želje izvan kontrole, ali djela zasigurno nisu. Seksualno uzbuđenje ne opravdava seksualno nasilje. Podržavanje predrasude da su muškarci slabi u kontroli svojih nagona i impulsa održava priču o krivnji žene – izazivačice.

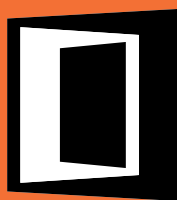
10. Žene ne lažu o silovanju, dapače, žene rijetko prijavljuju silovanje zbog brojnih razloga. Prema podacima FBI-a, broj lažnih prijava za silovanje i seksualno zlostavljanje nije veći od broja drugih lažno prijavljenih krivičnih djela (krađa, provala, pokušaj ubistva) i iznosi oko dva posto.

11. Silovatelji vrlo često koriste direktnu prijetnju po život žene ili njoj bliskih osoba kako bi izvršili krivično djelo i osigurali neprijavlivanje seksualnog zlostavljanja. **Žrtve se često ne suprotstavljaju nasilniku iz brojnih razloga: boje se dodatno razljutiti napadača, što bi moglo rezultirati težim povredama, smatraju da je to bolji mehanizam preživljavanja, svjesne su da nemaju dostatnu snagu i vještinu za odbranu, u šoku su i ne mogu se pomaknuti niti pozvati pomoć.**

12. Muškarci također mogu biti žrtve seksualnog nasilja, a prema recentnim podacima jedan od devet muškaraca u životu doživi neko neželjeno ili prisilno seksualno iskustvo.

O TRIAL INTERNATIONAL

TRIAL International je nevladina organizacija koja se bori protiv nekažnjivosti međunarodnih zločina i podržava žrtve u njihovoj potrazi za pravdom. Organizacija pruža pravnu pomoć, podnosi slučajeve, razvija lokalne kapacitete i zagovara agendu ljudskih prava. TRIAL International je prisutan u BiH od 2008. godine i pruža podršku žrtvama teških kršenja ljudskih prava iz rata i njihovim porodicama u potrazi za pravdom, istinom i reparacijama.

TRIAL

International

TRIAL International - ured u BiH, Čobanija 19
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

bh@trialinternational.org

+387 33 219 873

www.trial.ba

www.trialinternational.org